

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

«28» серпня 2024 року

ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
(3-4 КЛАСИ)

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
спеціальність **013 Початкова освіта**

освітньо-професійна програма Початкова освіта
Мова навчання: *українська*

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП

«28» серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО

док. пед. наук, професор

Суми – 2024

Розробники:

Наталія Павлушенко, к. пед. н., доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри
дошкільної і початкової освіти
к. пед. н., доцент

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

ВСТУП

Педагогічна практика є складовою процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів закладів загальної середньої освіти, важливим етапом їхнього фахового зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів вищої освіти, що зумовлює оволодіння ними професійними компетентностями у контексті реалізації Концепції Нової української школи.

За змістом і метою педагогічна практика для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 013 Початкова освіта відповідно до галузі знань 01 Освіта / Педагогіка та освітньо-професійної програми є виробничою у 3-4 класах. Педагогічна практика проводиться згідно з вимогами навчального плану, її терміни та тривалість регламентується навчальним планом та освітньо-професійною програмою Початкова освіта.

Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (3-4 класи) відбувається на II курсі у I семестрі, на практику відводиться 6 ECTS, її тривалість 4 тижні. Педагогічна практика здійснюється в закладах загальної середньої освіти, які мають належні умови для проведення практики і чинні договори. Згідно Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка практиканти зобов'язані:

- до початку практики брати участь в настановчій конференції та пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- вивчити і чітко дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (3-4 КЛАСИ)

Мета: оволодіння здобувачами вищої освіти професійними вміннями і навичками організації навчально-виховного процесу на уроці; формування в майбутніх учителів особистісної готовності до роботи вчителем початкових класів та вмінь організовувати і проводити навчальну і виховну роботу з молодшими школярами.

Завдання:

- виховання особистісно-мотиваційної готовності здобувачів вищої освіти до роботи вчителя початкових класів;
- формування вмінь і навичок спостерігати освітній процес та аналізувати його результати;
- вивчення практикантами змісту і системи планування навчальної роботи учителя початкової школи;
- вироблення практичних професійних вмінь і навичок організації та здійснення освітньо-виховної роботи з учнями;
- навчання здобувачів вищої освіти творчому застосуванню на практиці знань, отриманих при вивченні фахових методик і освітніх галузей Нової української школи (початкова ланка);
- оволодіння майбутніми вчителями методами, прийомами і засобами проведення уроків, занять, а також навичками керівництва пізнавальною діяльністю школярів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей.

Програма практики

1. Спостереження та аналіз урочної та позаурочної роботи вчителя. Психолого-педагогічне вивчення колективу класу.
2. Педагогічний аналіз програм, підручників, обладнання навчальних кабінетів.
3. Ознайомлення з календарними і тематичними поурочними планами.
4. Проведення уроків (включаючи всі предмети початкової школи).
5. Проведення ранкових зустрічей відповідно до виховного плану вчителя та теми тижня.
6. Проведення індивідуальної роботи з учнями.
7. Перевірка зошитів, оцінюванні навчальних досягнень учнів.
8. Виготовлення 4-5 видів наочності, в тому числі оригінальної (власних проєктів унаочнення тем, уроків чи їх фрагментів).
9. Участь у батьківських зборах з виступом на педагогічну тематику.
10. Проведення виховних заходів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН РОЗПОДІЛУ НАВАНТАЖЕННЯ ЗДОБУВАЧА ВО ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАТИКИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (3-4 КЛАСИ)

Перший тиждень: ознайомитися з місцем проходження педагогічної практики (школою, її історією, традиціями, освітніми та виховними функціями);

- ознайомитися з типовими освітніми програмами 3-4 класів Нової української школи;

- ознайомитися з педагогічним процесом класу, в якому закріплений здобувач ВО, проаналізувати підручники, програми, використані наочні посібники тощо;

- ознайомитися з документацією вчителя початкових класів (календарним плануванням, тематичним плануванням, оформленням та веденням класного журналу, планів позакласної роботи, щоденників та ін.);

- ознайомитися з оформленням класної кімнати у початковій школі за вимогами НУШ;

- вивчити та проаналізувати зміст календарних і тематичних планів уроків вчителя початкових класів, плану виховної роботи на термін проходження практики;

- відвідувати уроки, спостерігати за організацією освітнього процесу в класі, за яким закріплені студенти (педагогічними прийомами та методами подання навчального матеріалу, поясненням основних аспектів теми уроку, стилем спілкування вчителя з учнями, оцінювання знань учнів, технологіями навчання (кооперативне навчання, колективно-групове, ситуативне моделювання, проектна технологія навчання, індивідуально орієнтоване навчання та ін.) та виховання (педагогічної підтримки, співробітництва, створення ситуації успіху, творчого формування особистості та ін.) тощо;

- працювати з навчальними програмами, підручниками, методичною літературою;

- добирати матеріал до уроків, розробляти конспекти пробних та залікових уроків за всіма методиками;

- спостерігати за ранковими зустрічами, які проводить учитель;

- подати план роботи студента-практиканта на період педагогічної практики та графік проведення залікових уроків та виховних заходів керівникам практики від Університету.

Другий тиждень: спостерігати та аналізувати освітньо-виховну діяльність вчителя класу;

- аналіз результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, організації освітнього простору класу та навчальних матеріалів;

- проводити фрагменти уроків та ранкових зустрічей, пробних уроків;

- надавати допомогу вчителю в навчально-виховній роботі в класі, за яким закріплені здобувачі вищої освіти (допомагати в підготовці презентацій, використовувати інформаційно-комунікаційні технології; виготовляти наочності, роздатковий матеріал, перевіряти зошити, організовувати активний відпочинок учнів на перервах; зустрічати дітей вранці тощо);

- вивчити критерії оцінювання навчальних досягнень учнів згідно концепції НУШ - підготовка ранкової зустрічі відповідно до виховного плану вчителя та теми тижня;

- проводити психолого-педагогічне спостереження за учнем/учнями класу.

Третій-четвертий тиждень: продовжувати проводити уроки;

- проведення пробних ранкових зустрічей;

- розробляти конспекти, готувати матеріали, наочні посібники, презентації тощо до залікових уроків;

- допомагати вчителю здійснювати співпрацю з батьками.

- оформлення планів-конспектів уроків та занять;

- участь у батьківських зборах з виступом на педагогічну тематику;

- оформлення звітної документації з практики.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється керівниками практики протягом проходження здобувачами ВО виробничої педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, відвідування залікових уроків, їх аналізу, бесід з учителем та практикантами, проведення поточних консультацій тощо.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці проходження виробничої педагогічної практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності здобувачів ВО протягом конкретного періоду на основі змісту та аналізу звітної документації, відгуку та оцінці роботи здобувача вищої освіти на практиці та захисту практики.

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
(3-4 КЛАСИ)**

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми педагогічної практики та індивідуального завдання. Не пізніше, ніж за 7 днів після закінчення практики подається на перевірку документація з виконаними завдання з методик (див. платформу Мудл).

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ У ЗЗСО (3-4 КЛАСИ) ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
осередки НУШ:**

- осередок навчально-пізнавальної діяльності з відповідними меблями;
- змінні тематичні осередки, у яких розміщуються дошки / фліпчарти / стенди тощо;
- осередок для гри, обладнаний настільними іграми, інвентарем для рухливих ігор;
- осередок художньо-творчої діяльності з полицками для зберігання приладдя та стендом для змінної виставки дитячих робіт;
- куточок живої природи;
- осередок відпочинку з килимом для сидіння та гри, стільцями, кріслами-пуфами, подушками з м'яким покриттям;
- дитяча класна бібліотечка;
- осередок учителя (стіл, стілець, комп'ютер, полиці/ящики, шафи для зберігання дидактичного матеріалу тощо).

**Методичні рекомендації з підготовки, проведення та аналізу ранкової
зустрічі**

Схема оформлення ранкової зустрічі

- 1) Форма проведення.
- 2) Тема.
- 3) Мета.
- 4) Використане обладнання.
- 5) План підготовки.
- 6) Детальний конспект ранкової зустрічі.
- 7) Використана література.
- 8) Самоаналіз.

До розробки варто додати відео-, фотоматеріали, які відображають розвиток важливих навичок дітей (спілкування, академічні і соціальні навички).

Схема самоаналізу ранкової зустрічі

- 1) Визначення місця ранкової зустрічі у системі навчально-виховної роботи класу, доцільність його проведення та обраної форми проведення.
- 2) Оцінювання ступеня досягнення мети.
- 3) Характеристика учасників заходу, охоплення їх активною діяльністю під час планування, підготовки та проведення заходу.
- 4) Оцінювання результативності ранкової зустрічі, її пізнавальної та виховної цінності.
- 5) Оцінювання психологічного стану учнів під час підготовки та проведення справи.
- 6) Визначення позитивних сторін та недоліків у проведенні справи.

Методичні поради практикантам щодо проведення уроків

Виробнича педагогічна практика у ЗЗСО (3-4 класах) передбачає самостійне проведення уроків. Підготовка до їх проведення починається з ознайомлення здобувача з навчально-методичним забезпеченням (підручниками, наочними посібниками, дидактичними матеріалами, технічними засобами навчання), а також ознайомлення з типовими освітніми програмами 3-4 класів Нової української школи та вивчення програм навчальних предметів, з яких будуть проводитися уроки. Плануванню та проведенню уроків сприятиме попереднє спостереження уроків у тому класі, де буде працювати практикант, з метою вивчення особистості кожного учня та учнівського колективу в цілому

Теми уроків, які буде проводити практикант, визначаються за календарно-тематичним планом учителя, з яким здобувачу необхідно ознайомитися заздалегідь. Відтак, у ході підготовки до розробки уроків, здобувач має володіти інформацією з таких питань:

- програма, за якою працює вчитель;
- тема уроку, що підлягає вивченню відповідно до календарно-тематичного плану вчителя;
- кількість навчальних годин, відведених планом учителя на вивчення теми;
- вимоги програми до рівня знань та вмінь учнів після засвоєння теми;
- рівень підготовленості учнів до засвоєння теми;
- зміст навчального матеріалу з теми;

- наявність навчально-методичного та технічного забезпечення для проведення уроків.

Наступним етапом є розробка планів-конспектів уроків. Передусім практикант має визначити мету уроку та обрати його тип. Важливо, щоб мета уроку передбачала формування в учнів відповідних компетентностей. Перед розробкою планів-конспектів уроків доцільно звернутися до матеріалів лекційних та практичних занять, навчально-методичних посібників, інформаційних ресурсів і з'ясувати, які основні структурні елементи забезпечать досягнення мети уроку певного типу.

Після окреслення структурних елементів уроку практикант має визначити для кожного з них вид діяльності школярів, зміст завдань, спосіб їх виконання, відповідні дидактичні матеріали, засоби навчання.

Плануючи урок, важливо обирати такі сучасні методи та прийоми навчання, які найбільш ефективно сприятимуть формуванню в учнів початкових класів ключових компетентностей. Розроблений план-конспект уроку потрібно узгодити з учителем (керівником від бази практики) та викладачем-методистом (керівником від Університету) і ретельно підготуватися до проведення уроку. Після самостійно проведеного уроку в ході обговорення з учителем / викладачем-методистом практикант має здійснити короткий самоаналіз уроку й оцінити рівень реалізації запланованих цілей. Урок аналізує учитель класу до якого прикріплений здобувач / викладач-методист. Зауваження та рекомендації практикант враховує під час проведення наступних уроків.